

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
 Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
 Stane četrletno: 1 šiling.
 celoletno: 4 šilinge.
 Za Jugoslavijo
 četrletno: Din. 25.—
 celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 4. arpila 1928.

Št. 14.

Veselo Alelujo

želi cenjenim sotrudnikom, naročnikom in
 čitateljem

uredništvo in upravištvo

Žalostna in vesela Velika noč.

Prosim vas, izbrišite si motne, zaspane oči in poglejte za trenutek po velikem svetu! Ali vidite, kako obhaja in praznuje svet svojo Veliko noč? Ali ne čujete, kako tulijo grobovi gnilega, umirajočega človeštva, tulijo kakor požrešna lačna zver, ki v svoji požrešnosti koprnji po vedno novih in številnejših žrtvah?

In ne tulijo zastoni! Slepo, bolno, hirajoče, umirajoče človeštvo se vedno bolj pogreza vanjo. Povsod gledamo več padanja nego vstajanja, več umiranja nego poživljanja.

Poedinci se potaplajo v gnoju gnilobne mesenosti in rajajo ob zvokih hudičevovesele muzike v grobove, ki so si jih v nervozni naglici izkopali z lopato razkošnosti. Število krst narašča od dne do dne. Pri njih izdelovanju je morilec alkohol pomočnik, nikotin pa dobavlja žeblje.

Še bolj kot neposredni ali posredni samomor pa sili brezsrčna, podla, krvoločna sebičnost milijone nedolžnih žrtev v prerani grob. In to na vseh poljih.

Ali je moderna družina še neoskrunjen vir življenja in vstajanja, v katerem bi dala svetu zibelka vsaj to, kar vzame krsta in bi dala rojstva vsaj to, kar požrejo grobovi?

Ali ne opažamo, kako trga brezsrčna sebičnost tudi že ljubeča in požrtvovalna srca iz materinskih prs? Matere postajajo — morilke! Očetje in hišni prijatelji in zdravniki in diplomirane in nediplomirane babice in babnice nudijo le prevečkrat svoje nasvete in pomoči pri teh zločinih! O, žalostna, temna velika noč!

V gospodarskem življenju biča in križa in izsesava do zadnje kapljice krvi vnebovpijoče sebični kapitalizem bornega delavca, proletarca. Podjetnik študira, kako bi uničil in pokopal podjetnika. Mašina izpodriva delovno človeško roko. Armada brezposelnih raste od dne do dne. Brezposelnost pa je smrt in grob človeških življenskih sil. Države pa financirajo to uničevanje živega stvarniškega kapitala, soustvarjajo pokopališča mladih ljudskih energij in asistirajo pri pogrebu. O, žalostna, temna, brezzvezdnata velika noč!

Na političnem polju gledamo, kako vstajajo stranke z lepo donečimi programi, katerih sicer nenapisana, pa vendar glavna točka temelji v tem, kako bi se dal čimprej izkopati grob drugi stranki. Režimi vstajajo, ne da bi dali vstajenje, temveč dajejo smrt vsemu, kar se jim zoperstavi.

V Avstriji se borita judovski in krščanski socializem za življenje in smrt. V Nemčiji tišči ravnokar vstali republikanizem z vsemi silami nagrobno ploščo ob grob, iz katerega hoče vstati monarhizem. V Italiji dviga diktatorski fašizem svoj bič nad vsemi nefašističnimi elementi. Tudi v Jugoslaviji obstoji največja skrb in umetnost vsakokratnega režima v tem, kako preprečiti vstajenje drugega. V Rusiji se boljševizem strastno in z vsemi sredstvi bori zoper vsak poizkus obnove in živi v boleštni skrbi, da bi se ne odprli neprešteti grobovi, ki jih je ustvaril, ter bi iz njih vstala množica na smrt obsojenih.

„Puši, Ivan!“

Tedaj smo obhajali velikonočne praznike tiho, skromno, brez streljanja in brez slovesnega razpoloženja — žalost je vladala po fari in skrb. Mnogo jih je že padlo, možje v vojni in ravno takrat so odhajali na fronto najmlajši: 17- in 18letni fantje... Zadnje moči, up bodočnosti...

Ravno sem ob štirih zjutraj še sladko spaval, ko me vzbudi rahel šum, kot da je nekdo prav tiho po prstih vstopil v sobo.

„Kristos voskres!“

Ivan mi je že ob štirih zjutraj prišel voščiti veselo velikonočne praznike. Prižgem svečo in še ves zaspan strmim v Ivana, ki je nekako boječe v zadregi stal sredi sobe. Imel je posebne namene...

„Ali si ti, Ivan? Kaj bi pa rad tako zgodaj?“

„Kristos voskres! Ne bodi hud, bačka...“

„Sedi, Ivan!“

Primaknil je stol k postelji in pokazal sem mu na škatljo ogrskih cigaret poleg sebe.

„Vzemi!“

Ni mu bilo treba dvakrat reči. In pogovarjala sva se celi dve uri do šestih, dokler ni bilo treba vstati. Pripovedoval mi je o široki Volgi, o širni ruski zemlji, o neizmernih ukrajinskih stepah tako lepo kot jih opisuje Sienkiewicz v romanu „Z ognjem in mečem“. Nadalje mi je pripovedoval o domačih razmerah, o svoji hiši, ženi Katarini in kakor na Ruskem obhajajo velikonočne praznike.

Kadil je ves čas nepretrgoma in če je po-

Ali naj tudi še poslušamo tužne glasove in žalobne krike in vzklike umirajočih narodičev, ki jih neusmiljeno tlači večinski narod v prerani grob? Pa niso to morda samo južni Tirolci!

In kam naj še pogledamo? V Mehiko? Tja, kjer doživlja junaški narod svojo Golgato, kjer framazonski boljševik Calles pusti neusmiljeno streljati v nabito polne cerkve, v nedolžne starčke, žene in otroke? Tja, kjer velja božja služba kot zločin, kjer umirajo na moriščih in v ječah stotine duhovnikov in tisoči vernih narodnjakov? Tja, kjer je visel na veliki petek vodja mladinske organizacije na križu, na katerem so ga točno ob tretji uri ustrelili?

O, temna, brezzvezdnata, žalostna velika noč!

In vendar si želimo „vesele“ praznike, „veselo“ veliko noč! Kje si veselje velikonočno? Kje te naj iščemo in najdemo? Na tem svetu, ki smo si ga ravnokar ogledali, gotovo ne.

Čujte, veliki otroci tega sveta, vprašajte male, nedolžne otročičke, kje da oni najdejo svoje velikonočno veselje. Ali vas ne bodo peljali v hrane božje in vam pokazali tistega, ki je vstal iz božjega groba in z zmago slavno bandero stoji nad tabernakljem? Ali vam ne bodo namignili, da naj prislušujete i vi navdušujočim melodijam velikonočnega „Aleluja“?

Da, vi, veliki otroci, tudi vam ne bo sijalo solnce velikonočnega veselja kje drugje, nego sije našim malim. On, ki je enkrat za vselej vstal in edini stoji na trdi vekoviti skali, on, edini zamore nuditi močno roko nam, ki se pogrezamo v blatu. Njega postavite v družine, v tovarne, v prodajalne, v industrijske palače, v parlamente, v konferenčne dvorane in

kadil eno, je takoj našgal drugo in se je zraven smehljaj.

„Povej mi, Ivan, kje si bil vjet?“

„V Karpatih, spomladi leta 1915.“

Nenadoma se mu zresni obraz.

„A povej mi, bačka, kako dolgo bo še trajala vojna? Ti bereš vsak dan časopise, ti veš.“

Kaj naj mu odgovorim? Ivan me je zrl nepremično in zapičil v me oči kot da hoče izsiliti odgovor.

„Še letos bo vojna končana in potem se vrneš domov.“

„Glej, gospod, mi smo kristjani in vi ste kristjani, zakaj se bojujemo in koljemo med seboj? Mi smo Slovani in vi ste Slovani, pa se med seboj morimo. Zakaj tako sovraštvo?“

Zagonetno vprašanje. Pomišljaj sem, kaj naj mu odgovorim. Ali naj mu razlagam svetovno politiko? Saj bi je v svoji naivnosti ne razumel. In tudi jaz nisem vedel in nihče, zakaj divja svetovna vojna.

„Danes je velika noč, puši, Ivan!“

In zopet je našgal cigareto:

„Kristos voskres!“

Mesec dni navrh sem se selil, mojo skromno putljiago je peljal Ivan na kolodvor. Sedela sva na vozu in se pogovarjala o vsakdanjih rečeh, da nana je minil čas. Dal sem mu zadnje cigarete.

„Bodi zdrav, Ivan!“

„Srečno, Bačka!“

In nisem ga videl nikdar več.

PODLISTEK

Kovač Franc:

Spomini.

Bilo je velikonočno jutro leta 1918. Vse je že kazalo, da se nagiba svetovna vojna h koncu: ljudje so za vojne dogodke postali neobčutni, časniškimi poročilom o sijajnih zmagah že davno ni nihče več verjel in začetno vojno navdušenje se je spremenilo v trpko resignacijo — vse si je želelo miru.

Pri hiši sta delala dva Rusa, vojna vjetnika, Dobro se še spominjam na Ukrajinca Ivana Orjak po postavi, širokega, dobrodušnega obraza in modrih, sanjavih oči, v katerih se je zrcalila njegova mehka duša z večnim nasmehom na ustnih. Imel je razvado, da je bil strasten kadilec. Ako je imel kaj kaditi, je bil vesel in dobre volje, a žalostnega in pobitega obraza je lazil okrog, kadar ni imel cigarete. V časih sem mu katero podaril, ako sem sam kaj imel — in tedaj se mu je razjasnil mrki obraz in usta raztegnila na široko.

„Ivan, imaš kaj kaditi?“

„Nimam, gospod,“ odkima žalostno.

„Na, tu imaš.“

„Zahvalim, gospod,“ in v istem trenutku se je že naslajal s tobakovim dimom, ki je poželjivo vdihaval v pljuča.

Na ta način sem si pridobil njegovo naklonjenost in če bi bilo treba, bi šel za mene v ogenj.

„Bačka, ti si mi dober.“

ne nazadnje tudi v palačo Društva narodov — in strašna, temna, brezvezdnata, žalostna velika noč bo tudi vam vesela.

POLITIČNI PREGLED

Deželni zbor koroški je zasedal 29. in 30. marca. Najvažnejša točka dnevnega reda je bil dodatek k proračunu za leto 1928. Potreba se je zvišala za 684.011 S, kritje pa za 799.083 S, da se primanjkljaj zniža za 115.072 S. Skupni primanjkljaj znaša sedaj 4.001.301 S, to je za 17.469 S manj. Primanjkljaj v rednem proračunu naj krije država iz neposrednih davkov. O poteku seje poročamo prihodnjic.

Skrbi monarhistov. V marcu je imel v Leonovi družbi na Dunaju predavanje bivši poslanik minister Wieser o „Ali je Srbija kriva svetovne vojne“, v katerem je skušal dokazati, da je srbska vlada vedela za nameravani umor nadvojvode in za vse priprave. Srbijo oziroma srbsko vlado zadene zaradi tega za izbruh svetovne vojne glavna, da celo edina krivda. Predavanju je sledila splošna razprava, h kateri se je prvi javil knjigotržec Danzer, bivši izdajatelj lista „Danzers Armeezeitung“. Takoj pričetkom njegovega govora so postali poslušalci nemirni. Navzočih je bilo mnogo duhovnikov in nekaj bivših vojakov, med njimi tudi bivši guverner Bosne, generaloberst Sarkotič. Danzer je izvajal med drugim, da je za današnje Avstrijce, državljane avstrijske republike, vprašanje krivde za svetovno vojno popolnoma brezpomembno, ker nočejo imeti z bivšo avstro-ogrsko monarhijo ničesar skupnega in hočejo živeti s sosedi v miru in slogi. Zaradi tega se je treba izogniti vsemu, kar bi lahko nasprotstva poostriilo. Govornika kmalu skoraj ni bilo slišati, ker so se medtem v dvorani odigravali burni prizori. Generaloberst Sarkotič je v znak protesta s svojim spremstvom zapustil dvorano. Danzer več minut ni mogel nadaljevati svojega govora. Čuti je bilo protestne klice in vse vprek so padale na Danzerja žaljivke, tako da je moral končno svoj govor predčasno zaključiti. — Lepo izpričevalo za te ljudi.

Papež o manjšinah. Dunajski kardinal dr. Piffl je bil sprejet od papeža v avdijenci. O južnotirolskem manjšinskem vprašanju je papež izjavil, da ga resnično boli, da so mu nemški in avstrijski katoliki očitali, da ni nastopil za veronauk v materinem jeziku. Kar je mogel, je storil. „Toda povejte svojim katolikom, da nismo svobodni, da je razmerje med cerkvijo in državo v Italiji popolnoma isto kot 21. septembra 1870. Mi bomo storili tudi v bodoče kar bo možno in molili. Toda bati se moramo, da bi naš trud položaj preje poslabšal kot izboljšal.“

Za manjšinske pravice. Predsednik mešane komisije za Gornjo Šlezijo, Kalonder, ki ga je postavilo Društvo narodov, je o neki pritožbi nemškega Volksbunda razsodil, da ni v skladu z duhom ženevskih konvencij, ako se pojejo v gornješlezjskih šolah Nemcem sovražne pesmi, ker ustvarjajo medsebojno zaničevanje in sovraštvo. Pritožba je upravičena in poljske šolske oblasti so naprošene, da naroče šolam, da opuste take pesmi.

Nemške manjšine v nemškem parlamentu. V razpravi o proračunu notranjega ministrstva je poslanec centra Schreiber načel tudi vprašanje usode nemških manjšin v inozemstvu. Izjavil je, da se mora v zvezi s tem vprašanjem gledati na položaj nemških manjšin v srednji Evropi. Z resno skrbjo in z veliko simpatijo zasledujejo Nemci borbo nemških manjšin za njihove manjšinske pravice zlasti v južni Tirolski. Položaj nemških manjšin se ne sme presojati s stališča števila tega nemškega prebivalstva, pač pa s kulturne strani. S tega stališča pa imajo nemške manjšine pravico do obstoja, do svojega materinskega jezika in do svoje narodnosti. Ne obstoji država, ki ne bi morala rešpektirati teh pravic. Manjšinsko vprašanje je evropsko vprašanje. Ako se evropskim narodom ne bo posrečilo omogočiti manjšinam ohranitve nacionalnih posebnosti, potem se bo morala Evropa odreči, da bi potom pravnih idej, razsodiščnih pogodb, meddržavnih odborov in sporazumskih programov še kedaj prevzela vodstvo. Evropska manjšinska politika se ne sme voditi

z maščevalnimi odredbami, ki počasi uničujejo narodnost, temveč z moralnimi pridobitvami in s psihološkim razumevanjem. Docela netočna je trditev gotovih italijanskih zgodovinarjev, ki so nemške manjšine na južnem Tirolskem označili za priseljence v sedanje nacionalne kulture. To je potvarjanje zgodovine. — Nemci naj bi sami najprej pokazali, da rešpektirajo manjšinske pravice.

DOMAČE NOVICE

Važni dnevi volitve.

- 4. februar.** Od tega dneva se računajo vsi v volilnem zakonu predvideni roki.
- 13. april.** Zadnji dan za prijavo volilnih prič pri občinski volilni oblasti. Za vsak volilni lokal dve priči.
- 16. april.** Zadnji dan za izpopolnitev izpreminjevalnih volilnih predlogov.
- 22. april.** Volilni dan.

Volilni dogovor 1927. Na sestanku političnih strank na povabilo deželnega glavarja dne 6. marca t. l. so podpisane stranke sklenile, da se raztegne dogovor od 28. marca 1927 glede volilnega boja za volitve v državni zbor tudi na letošnje volitve v občinske zastope, ki se glasi: 1. Zborovanja naj se ne motijo. Protigovornikov vodstva strank ne pošiljajo. Obisk nasprotnih zborovanj se odsvetuje. Snidejo se na zborovanju strankarski nasprotniki, naj se zborovanja ne moti ne s silo ne z nestvarnimi medklici in podobnim. Ugovori naj se doprinesejo mirno in stvarno. 2. Medsebojno odvzemanje zborovalnih prostorov ali predhodno zasedanje teh po pristaših nasprotnih strank in na ta način onemogočenje zborovanj naj izostane. Sta dve ali je več strank naročilo isti lokal za isti čas, ima tista stranka prednosti, ki je prostor prej naročila. 3. Trganje, prelepljenje in onesnaženje nasprotnih lepakov in nasilno zabranjevanje razširjanja letakov, glasovnic in drugega agitacijskega materiala naj se opusti. 4. Volilni boj v besedi in pisavi naj bo stvaren. Vsak osebni napad na zasebno družinsko življenje volilnih kandidatov naj se izloči. 5. Stranke se obvežejo, da bodo ta dogovor v svojem tisku in v poročilih na svoje podorganizacije dale na znanje in skrbele za to, da se bo povsod ravnalo po njem. Kršč. soc. stranka, kor. Landbund, Koroška slovenska stranka, Ständebund, vse-nemška stranka, narodno-soc. delavska stranka, soc. dem. stranka.

O avtonomiji so se razgovarjali 28. marca v šolskem odboru 4 ure. Po celovških listih posnemamo, da so se splošne razprave udeležili poslanci vseh strank. Izkazalo se je, da so vse stranke pripravljene sodelovati na vloženem predlogu. Tudi zastopnik slovenske stranke se je izrazil za podrobno razpravo, ki se prične po veliki noči in sicer 16. aprila. Zelo bi bilo pozdraviti, če bi se deželnemu zboru posrečilo, sprejeti tako važen predlog s pristankom vseh strank.

Promocija. Dne 28. marca 1928 je bil promoviran na univerzi v Gradcu g. Jože Picej, rodом iz Škocijana, doktorjem vsega zdravilstva.

Potni listi. Komisariat zvezne policije v Celovcu razglašča, da dobe pri njem potne liste samo v Celovcu stanujoči in še ti morajo prinesiti s seboj potrdilo zглаševalnega urada. Nadalje se mora vsak izkazati z domovnico ali z opcijskim dekretom in rojstnim listom. Če vladajo pomisleki glede osebe, morata potrditi istovetnost dotičnega dve drugi osebi, ki sta oblasti znane, ali pa mora prinesiti kako legitimacijo s sliko. Za nov potni list sta potrebni dve sliki, kolek za 1 S 50 g in 3 S v gotovini, za podaljšanje kolek za 1 S 50 g in 1 S v gotovini. Kam drugam pristojni morajo imeti tudi še nravstveno izpričevalo. Bržkone bo veljalo to tudi za ostala okrajna glavarstva.

Iz volilnega boja. Soc. dem. so sklicali dne 23. marca shod v Trgu (Feldkirchen), na katerem bi imel govoriti dr. Danneberg z Dunaja. Heimatschutz je hotel na vsak način preprečiti da bi govoril dr. Danneberg. Soc. dem. so za to zvedeli ter se pripravili. Že uro pred

zborovanjem je bilo v dvorani 600 ljudi in še so prihajali. Ko bi imel govoriti dr. Danneberg, je nastalo vpitje, prerekanje, žvižganje itd. Temu je sledil pretep. Uspeh pretepa je zadovoljiv: okrog 40 ranjenih, več aretiranih, preko 250 stolov razbitih, 2 dolgi klopi razbiti, 9 z žametom prevlečenih klopi poškodovanih, istotako glasovir, razbita zrcala in žarnice, 49 vrčev, 18 pepelnikov in 11 stojal za vžigalice uničenih. Pretepa je seveda kriv Heimatschutz, zakaj on na zborovanje ni bil vabljen in tudi ni imel tam kaj iskati. Stranke so sklenile volilni dogovor, da se volilna zborovanja ne motijo. Heimatschutz ni stranka in za njega ne velja volilni dogovor. Pri takih razmerah pa se lahko vsako zborovanje razžene. Nemški meščanski stranki je treba poklicati samo Heimatschutz, ki ga ne veže volilni dogovor, pa je stvar rešena. Heimatschutz je s svojim nastopom tudi jasno pokazal, da ni nepolitična, temveč strogo politična organizacija. V Beljaku se vmešava v volilne zadeve. Čisto prav imajo oni, ki pravijo, da je Heimatschutz garda nemških meščanskih strank za varstvo kapitalizma. To nasilje se nikakor ne da spraviti v sklad z zborovalno svobodo pred volitvami. In dr. Danneberg bo uporabil to na pravem mestu, mogoče v škodo teh ljudi. Že na občnem zboru soc. dem. stranke na Koroškem v Beljaku so padle ostre besede na ta račun.

Pri nakupu MAGGI-jevih kock za govejo juho je neobhodno potrebno, da se pazi na to, da se nahaja na zahtevanih kockah resnično ime „MAGGI“ na „rumeno-rdečem“ omotu. MAGGI-jeve kocke za govejo juho so zavite v rjav pergaminast papir. 20

Odlikovanje. Jugoslovanski kralj Aleksander I. je odlikoval z redom sv. Save našega rojaka g. Domicijana Serajnika, nadučitelja v pok. sedaj v Slov. Konjicah. On je naš, rojen pred 81. leti v lepi Rožni dolini v Št. Jakobu. Ves čas je bil in je mož na svojem mestu, ki je delal venomer za svoj narod, da mu je skozi 40 let vzgojeval zveste sinove in hčere. In posebno mu je pri srcu naša lepa Koroška. Še v večernih urah svojega življenja se je hvaležno spominja. — K zaslužnemu odlikovanju mu čestitamo vsi iz srca in mu kličemo: Naj diči to odlikovanje še mnoga in mnoga leta Tvoja prsa! Živel!

Železna Kapla. (Shod.) Na velikonočni ponedeljek, dne 9. aprila 1928 od 11. dopoldne se vrši pri Kolarju volilni shod Koroške slovenske stranke. Somišljeniki prijazno vabljeni.

Loče ob Baškem jezeru. (Razno.) Naznanjamo, da se vrši velikonočni ponedeljek, dne 9. aprila dopoldne javen volilni shod naše stranke pri p. d. Uršiču v Ratenčah. Govorila bosta oba naša poslanca. Pričakujemo prav obilne udeležbe. — Tudi društveno gibanje se z nastopom pomladi zopet pričinja in z delovanjem novega odbora oživlja, kar se opaža že pri vsakomesečnih sejah, ki so večinoma polnoštevilno obiskane. Pričakujemo še ta mesec prvo igro v našem kraju. Ko bi le šlo tako naprej!

Dobrla vas. Občinske volitve so pred durmi. Ker je slovenska stranka v naši občini lani pri državnih in deželnozborskih volitvah močno napredovala, i. s. za 71 glasov, se gospodujoča stranka letošnjih volitev zelo, in sicer upravičeno, boji, ker tudi letos ni izključeno, da bomo še zopet napredovali, zakaj zanimanje in navdušenje od naših ljudi je močno. Ljudstvo spregleduje in se otesa raznih svojih kuratorjev. Minuli so oni časi, ko so visoki gospodje gonili in strahovali volilce kot živino. Lani so zadnje 3 dni pred volitvijo begali naše ljudi z zvijačami, lažmi in z lažnivimi, hinavskimi letaki, a hvala Bogu, dosegli niso skoro nič, samo za Nationalrat so nam vzeli nekaj glasov. Velika večina naših volilcev je stala trdno kakor skala. A ne samo to, pridobili smo jih še več. Opozarjamo letos naše ljudi, že vnaprej nato, ako bi letos zopet hoteli na ta način agitirati, da jim ne verjamejo. Hodili bodo zopet od hiše do hiše, od nas slovenskega ljudstva obogateli in od nas živeči ljudje, kot milijarderji, velekapitalisti, doktorji, penzionisti, uradniki, učitelji. Drugače nas nazivljajo s „čuši“ in „dummer Windischer“, a sedaj bodo pa zelo prijazni in bodo znali vsi lepo „po sovenji maruvat“, ali pa že celo

pismeno. Sicer pa pravijo „nichts windisch“ in enako.

Pa bodo tudi pobožni in krščanski, celo bolj kot marsikdo, četudi ne vidijo celo leto cerkve od znotraj, a ne samo to, ampak se posmehujejo in norčujejo vsemu, kar je verskega, tajijo dušo, tajijo Boga. Ko je pred par leti bil tajijo dušo, tajijo Boga. In sadovi mržnje do vere in sovraštvo do duhovnikov v cerkev od nedeljah in praznikov na plesič ša in v gostilne, ne uboga več staršev, družinsko življenje je razruvano, pretep, prepir, sovraštvo med sosedi. Vsega tega je kriva brezverska politika. — V gospodarskem oziru: V gozdu poje sekira, hlevi se praznijo, polje leži neobdelano ali zanemarjeno, posestva prehajajo v tuje, nemške, protestantske roke, domačin pa s trebuhom za kruhom v daljni svet. — Gospod ima v najemu lov, dobil ga je „pod roko“ za sramotno ceno od svojih „zvestih služabnikov“ v občinskem odboru, ki si štejejo v čast, da smejo sedeti zraven gospode. Kmet seje, gnoji, orje, se poti in muči, pa pridejo ljube srne in zajčki, pa se lepo opitajo in gospod lovec jih je vesel, ti ubogi kmetič pa pobiraj ostanke po njivah. Ti morda greš se h gospodu pritožiti in zahtevaš odškodnino. Tukajšnji gospod je rekel v takem slučaju: „E, kaj, ti si berač,“ on pa se hitro odreže: „Ti si pa še slabši, ti paseš svojo divjačino na posestvu berača.“

Sedaj se pri nas močno širi ideja, da vzamejo kmetje sami lov v najem. Imajo popolnoma prav. Posebno so navdušeni Kažani, i. s. vsi brez razlike po mišljenju. Naša stranka po-

da lahko dobimo denarja kot pečak, in sicer v loteriji. Zadeti moreš, če le hočeš, najmanj 500.000 šilingov. Seveda nekaj jih moraš vplačati za srečke, ampak tukaj te ti dobrotniki samo izkušajo kakor pa, kot povesti pripovedujejo, v starih časih žallik-žene kmete, kateri da je dobrega srca. Toraj se nam ni posebno bati, zakaj proti tem ogromnim svotam, ki so tukaj na razpolago, so davki vendar še precej manjši.

Celovec. (Razno.) Gutmanstal na Bregu pri Grabštanju je prodal Krištofov dvor s petimi pristavami za okroglo 5 milijard kron grofu Černinu iz Češkoslovaške. — V Rebernikovo trgovino v Sinči vasi je nekdo vlomil in odnesel 700 S gotovine. — Florijan Krieger je bil lani hlapec pri Hudriču v Kapli od Dravi. Tedaj je ukradel natakariči Podričnik 20 S in natakariči Skrutel 10 S izpod vzglavnika. Poleg tega je ukradel natakariči 15 vrčev in eno steklenico piva. Sodišče mu je prisodilo 6 mesecev ječe. — V Škofiče pristojni Mihael Stesl je bil že 14 krat kaznovan radi tatvine, ne da bi ga kazni pripeljale na pravo pot. Po ponovni tatvini bo sedel zdaj 2 leti. — Tukajšnji vsemški list se je zadnjič hudo razjezil, ker so baje kršč. soc. izdali k zadnjim deželnozborskimi volitvam na Predarelskem ital. letake, namenjene italijanskim naseljencem v okolici Bludenza. Kršč. soc. list zdaj pravi, da so izdali letake italijanski tekstilni delavci. Pač pa so izdali koroški vsenemci zadnjič slovenske volilne letake, da bi Slovenci podprli njihovo razpadajočo stranko. Ista stranka je izdala l. 1911 italijanske letake in naprosila celo Mussolinija,

ljenje. Cerkevni pevski zbor je zadnjim dvema zapel na pokopališču žalostinko „Nad zvezdami“. Počivajte v miru! Na svidenje!

Bekštanj. (Jurij Jerman †) Dne 10. svečana t. l. so preminuli v Štebnu po kratki bolezni čg. župnik v p. in biseromašnik Jurij Jerman v 86. letu svoje starosti. Rajni so pastirovali v štebenjski župniji 44 let in so bili najstarejši župnik krške škofije. Da so dosegli tako visoko starost, je pripisovati predvsem skrbnemu negovanju zdravja po Kneippovem načinu. Videti jih je bilo šestokrat bosonoge na izprehodih po bližnjem travniku, komaj da je odlezel sneg iz doline. Baš zato so ostali do zadnjega trdnega zdravja, dokler jim ni starost pobrala moči in ugasnila življenje. Veličastnega pogreba se je udeležila ogromna množica ljudstva. Več duhovnih sobratov je opravilo pogrebne obrede pod vodstvom čg. dekana Atzlhuberja iz Beljaka, ki je v svojem nagrobnem govoru omenil zlasti zasluge tedaj že opokojenega rajnega župnika za časa zasedbe Koroške, ko je povsod manjkalo slovenskih duhovnikov. Žalno pridigo so imeli na njihovo željo čg. župnik Poljanec. Rajni čg. župnik Jerman so bili stalni naročnik in tudi dopisnik slovenskih listov ter so stali vedno na strani zatiranih Slovencev. Naj počivajo v miru!

DRUŠTVENI VESTNIK

K „naši umetnosti“.

Že parkrat je „Kor. Slovenec“ prinesel dopise, v katerih se ostro kritizira igralce, ako

Samo na MAGGI^{jevi} kocki za govejo juho
se nahaja ime „MAGGI“ na „rumeno-rdečem“ omotu.
Izhaja iz tovarne
Julius **MAGGI** Gesellschaft m. b. H. in Bregenz
(Vorarlberg).

polnoma odobrava to akcijo in bo v prihodnjem občinskem svetu z vsemi močmi delala na to. Zato pozivlja vse dobromisleče volilce, da ji vsak po svojih močeh pripomaga k najsijajnejši zmagi. Torej na delo! Z Bogom za narod!

Škocijan v Podjuni. (Razno.) Po dolgem bolehanju in v zadnjih mesecih po močno boleznijo je lepo z Bogom spravljen izdihnil, dne 14. marca Primož Jernej, Žingerl v Samožni vasi. — Volilni boj se pri nas vrši precej mirno. Landbund je zboroval pri Čuku, socialisti pri Rušu in zelo lep shod sta imela pri Pukartu gg. poslanca Starc in dr. Petek. Kaj bo, kaj bo, ako pri volitvah zmaga slovenska stranka in Škocijan dobi čuša za župana? Veste, kaj bode? Landbundovci pravijo, do bosta Joger in g. župnik isti terek po volilni nedelji na Jurjevo šla na Šentjursko goro, kjer je tedaj sv. maša, po maši bosta zažvižgala in zaklicala doli proti Peci in naenkrat primaršira srbska vojska in zasede Koroško. Tako se še na Markovo ne bo mogla vršiti procesija v Šmarkež. Oh je, kako so ljudje naivni in zlobni.

Velikovec. Krščansko-socialni „Kärntner Tagblatt“ poroča iz Velikovca, da nameravajo Slovenci postaviti skupno listo s socijaldemokrati. Govorica ne odgovarja resnici. Resnica je, da Koroška slovenska stranka nastopi v Velikovcu samostojno in da krščansko-socialna stranka gre v „Heimattreue Volks- und Wirtschaftspartei“ z Landbundom in pročdrimovci.

Iz Podjune. (Razno.) Tako počasi se nam približuje pomlad. Zima bolj počasi vleče svojo zmrzlo odejo, vedno bolj proti Peci. Včasih že res nekoliko nevošljivo gledamo hribe na solnčni strani, Šmarjeto in druge, cel mesec imajo že kopno. — Morebiti ste radovedni, kaj smo po zimi delali? Da vam povemo, predli smo in pa čez davke smo se kregali. Pa ne bo menda tako huda, na vseh straneh so se našli dobrotniki, ki nam hočejo pomagati. Vsak dan dobivamo tiskovine, ki nam povedo, kje

ki sedaj Nemce najbolj zatira, da je na zborovanju govoril za nje. Pri vsenemcih velja dvojna mera. — Pasji davek znaša v Celovcu letos 25 S. — V Slov. Plajberku sta se stepla dva cigana. Pri tem je bil eden s kroglo iz samokresa ranjen, drugi pa je zbežal. Povod je baje ljubosumnost. — Na Koroškem in v drugih alpskih deželah smo občutili 26. in 27. marca precej močan potres, ki tukaj sicer ni napravil stvarne škode. Nekateri so nam pripovedovali, da so padale knjige s polic in da so se morali naravnost prijeti za stol, da niso padli. Ognjišče potresa je bilo v severni Italiji. V okolici Vidma je bilo 15 mrtvih in 50 ranjenih, več hiše je popolnoma porušeni, nekatere vsaj docela. — 24. marca je bilo beleženih 8585 podpiranih brezposelnih, za 530 od prejšnjega tedna manj.

Št. Jakob v Rožu. (Slovo.) Zopet je posegla smrt s svojo nabrušeno koso med nas. Popolnoma nepričakovano — pri delu na skednju — je v petek pred tiho nedeljo dopoldne odrezala 64 let življenja p. d. Krajevca v Dravljah. Isti dan popoldne pa se je tudi oglasila smrt pri Tavpelnu na Vazah in rešila 80 letno mater polletne bolniške postelje. Za časa Volkswehra je morala rajna kot mati zavednih slov. sinov veliko pretrpeti. Obadva je na tiho nedeljo popoldne spremljalo veliko ljudi h zadnjemu počitku. — Dva dni nato smo pa spremili 66 let staro Cvitnikovo mater iz Področčice na pokopališče. Mnogo se je trudila, da je svojim številnim otrokom, ki so se vsi zbrali ob njenem mrtvaškem odru, pripomagala h boljšemu kruhu, kakor ga je sama uživala. — Nad vse žalosten pogreb smo pa imeli cvetni četrtek. Mlado Kompanjo iz Svaten je nepregledna množica spremljala na njeni zadnji poti. Bila je izredno dobra, skrbna in pobožna mati osmero nedorastlih otrok. Vsak, kdor jo je poznal, jo je spoštoval in ljubil. To je pokazal tudi njen slovesen pogreb. Pred 36. leti je bil ta dan njen rojstni dan za časno življenje, sedaj, kakor trdno upamo, njen rojstni dan za večno živ-

kako igro prednašajo v domačem narečju. Tako je pred časom nekdo pisal sledeče: Naš lepi slovenski jezik se kvari dosti drugod, ni treba tedaj, da ga kvarimo še na naših odrih. K temu bi rad nekaj pripomnil, saj tudi pregovor pravi: Dobro je slišati dva zvana.

Igre, kakor jih uprizarjajo naša društva, pač ne morejo nuditi svojim obiskovalcem tega, ko mestna gledališča. O kaki posebni umetnosti na naših podeželskih odrih ne more biti govora, ampak te predstave so preproste, skromne, pa ravno vsled tega imajo tudi svojo privlačno silo, bi rekel, so nam bolj domače. Ako prisostuješ predstavi v kakem mestnem „teatru“, pač lahko občuduješ slike in uniforme iz časov starih plemenitašev, grofov in knezov, tiste domačnosti, kakor pri naših prireditvah ne najdeš, četudi bi se vršila predstava v slovenskem jeziku.

Na naših odrih se uprizorjajo navadno slike, vzete iz narodovega življenja: Finžgarjev „Divji lovec“ in „Naša kri“, Jurčičev „Deseti brat“, „Tihotapec“ in „Domen“, „Miklova Zala“ in druge. Igralec, ako hoče, da bo svojo vlogo dobro izvršil, se mora v isto takorekoč vživeti, jo prednašati v vsem, kakor je od pisatelja zamišljena, v govoru in v kretnjah in čim naravnije vse to predstavlja, tem boljši bo uspeh.

Ako se igralec pri tem poslužuje domačega narečja, seveda se je potrebno varovati vseh tujk, ne bo to nikak greh, nobeno „kvarjenje“ slovenskega jezika. Posameznih narečij ne bo tako lahko odpraviti in to tudi potrebno ni. Hvala Bogu, ni se nam treba sramovati naših koroških narečij, še drugi narodi se zanimajo za našo govorico ter jo hvalijo, da je lepa.

S tem pa ne zahtevam morebiti, naj se vse igre predstavljajo v narečjih; to tudi nikakor ni mogoče, pač pa le pravim, da, če se igralec ob danih prilikah posluži domačih narečij, ni to nobeno „kvarjenje“ in „pačenje“ slovenskega jezika. Nasprotno, saj je znano,

da nekateri „moderni“ slov. pisatelji nagromadijo v svojih spisih, tudi dramatičnih, vse polno besedi, ki so vse prej, le slovenske ne. Tukaj bi se lažje govorilo o „kvarjenju“ naše jezika.

Mi koroški Slovenci pač ne moremo tako hitro napredovati kakor bratje onstran meje. Vzete so nam šole in edino, kar nam more nuditi nekaj izobrazbe, so naša društva. Gledati moramo tedaj, da tudi potom lepih in dobro uprizorjenih iger moremo nuditi našemu ljudstvu nekaj skromne zabave in pouka.

Globasnica. Naznanja se, da se bo vršila na belo nedeljo, to je dne 15. aprila razstava kuharskih in gospodinjskih izdelkov, ki traja od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne v prostorih Šoštarije gostilne. Izdelki so tudi naprodaj. — Obenem se bo uprizorila zanimiva igra „Bele vrtnice“, ki se igra prvič na Koroškem. Na sporedu bo tudi govor in več deklamacij, med omodri svirajo tamburaši. Začetek igre ob 3. uri popoldne. Kupljene stvari se bodo šele po končani 5. uri odajale.

ŽENSKI VESTNIK

Velikonočno veselje. Ljubezen je sreča. Kdor odpre svoje srce ljubezni, ima nebena na zemlji. V velikonočnem tednu obiščimo bolnike in ubožce. Prinesimo jim mleka, pogače, jajc, pečenke, prinesimo jim na veliko noč opoldne toplo dobro južino. Skrito, neopaženo pomagajmo svojemu bližnjemu, da napravimo drugim malo veselje. Veliko je mater, ki osrečujejo vsako leto v velikonočnem tednu ubožce. Vsak čin ljubezni, vsako delo usmiljenja hiti pred nami v večnost in čaka tistega dne, ko pridemo v nebeški raj. Ako povsod trosimo veselje in mir, bo solnčno jasno in toplo v naši duši, bo v našem srcu donela večna „Aleluja“.

Mati.

Mati v pregovorih. (Materino srce.) Materino srce je vedno pri otrocih. Materina zvestoba se zbudi vsako jutro. Dobra mati ne reče: „Ali hočeš?“ marveč: „Na, tu imaš!“ Mater povsod spoznaš. (Materina ljubezen se ne da zatajiti.) Mater more človek izgubiti, a ne zopet dobiti. Kakor mati, tako ne ljubi nihče na svetu. Mati je mati, mačeha je mačeha. Noben otrok ne ve, kako zelo ga ljubi materino srce. Kdor otroku roko poda, si pridobi materino srce. Materina roka je mehka tudi, ko tepe. Kar gre materi do srca, gre očetu do kolena. Kdor očeta izgubi, izgubi veliko, kdor pa izgubi mater, izgubi več. Če mati joka, so solze pristne. Kdor te hoče bolj ljubiti kot mati, te le hoče poslati po — april. Kdor ni mati, ne more mati biti (ne more imeti tiste ljubezni in skrbi). Mali otroci, mala skrb, veliki otroci, velika skrb. Mali otroci stopajo materi po nogah, veliki po srcu.

Deset zapovedi za žene in matere.

52 let stara gospodinja, ki je z vso ljubeznijo vzgojila vzorno 5 otrok, doma iz spodnjega Roža, pošlje ženam in materam deset zapovedi.

1. Pomni, jutranja ura, zlata ura. Kdor dolgo leži, vse zamudi.

2. Ne oblači se moderno, boljši je dober glas kot srebrn pas. Zakonski ženi se nikomur ni treba dopasti kakor svojemu možu.

3. Glej, da bo tvoja hiša vedno čedna. Nič ni bolj osvežujoče za oči trudnega delavca, moža, kakor pogled na čist in prijazen dom.

4. Bodi ponižna, pridna, bogaboječa žena. Občuj s poštenimi ženami. Otrokom bodi dobra, a tudi stroga mati. Otroci naj jokajo pred teboj, ne ti pred otroci.

5. Skrbi za obstoj gospodarstva, ne pa za take reči, ki gospodarstvo uničujejo. Ne skrbi za ples in zabavo. Tvoja družina bodi tvoje veselje.

6. Glej, da si ohraniš vedno svojo privlačnost. Ako je žena nemarna, postane mož postopač.

7. Moli rada zjutraj in zvečer. Ne zane-marjaj ob nedeljah svete maše, ako hočeš, da bo blagoslov pri hiši. Prava žena je ponos in slava hiši.

8. Nikdar ne podcenjuj in ponižuj svojega moža.

9. Ne dajaj možu nikdar povoda za ljubo-sumnost ali sumničenje. Bodi odkritosrčna svojemu možu.

10. Bodi taktna! Bodi ženska! Moški so namreč samo veliki otroci.

Kuharica.

Če se v velikonočnem tednu le pogača izvrstno posreči, potem je gospodinja jako zadovoljna. Če ima kuharica dosti mleka in jajc, je lažji speči okusen kolač (šarkelj).

Dobri kolač.

Mešaj 12 dkg sirovega masla, 12 dkg sladkorja, 2 rumenjaka in 1 celo jajce. Ko si 10 minut mešala, prideni 56 dkg moke, 3 desetinke litra toplega mleka in 2 dkg vshajanih drož, ki si jih razmočila v par žlicah mleka z žlicico sladkorja; potem prideni še prav malo soli; vse narahlo zmešaj in stepaj 15 minut, prideni še drobno zrezane limonove lupine in eno pest rozin; stepaj še par minut. Stresi stepeno testo v dobro pomazan model, ki ima v sredi cev in postavi na goriko, da vzide; nato ga pomaži z jajcem, baljakom in peci v srednje vroči pečici $\frac{3}{4}$ ure. Namesto sirovega masla se lahko vzame $\frac{1}{8}$ l olja.

Brdo na Zili. V zadnjem kotu slovenske Koroške živimo, grančarji smo, a javnost o nas sramotno malo izve. Izmed dveh razlogov našega molka je eden ta, da se izogibamo javnega opravka z našimi duševnimi komarji, s katerimi imamo pač tu in tam neizogibne domače praske in nadloge, pa tudi v časih poceni zabavo. Umevno, da nas je povsem resnici odgovarjajoči članek „Koroškega Slovenca“ dne 14. marca, v katerem neki tihi opazovalec opisuje naš kuharski tečaj, zelo razveselil. Dolžnost nas pa veže, da omenjeni članek izpopolnimo s sledečim dodatkom: Naš kuharski tečaj, ki se je izborna obnesel, moramo imenovati velik in trajen napredek našega ženstva v gospodinjskem oziru in življenju. Vsekako je mogoče, da vse udeleženske tega tečaja ne bodo vsega potrebovale, kar so se učile, toda: Srečen vsak, ki več zna kakor potrebuje, pomilovanja vreden pa tisti, ki več potrebuje nego zna. In nihče ne ve, kam ga v življenju veter zanese. Kuharski tečaj se je vršil skozi šest tednov v hiši našega požrtvovalnega narodnjaka, g. Antona Warmutha v Limarčah, vodila pa je ga z prav mojstrsko spretnostjo gospodična Milka Hartmanova iz Libuč. Tečaja se je udeležilo 14 deklet iz fare Brdo. Pravilnost in temeljitost pouka pa je pokazala v dvorani župnišča jako lepo in bogato opremljena, dobro obiskana in popolnoma razprodana razstava kuharskih izdelkov, ki je s preostankom igre znižala stroške tečaja na nezatno svotico. Slovo gospodične Hartmanove je pa bilo ravno tako resno kakor ganljivo. Upajmo, da obrodi tudi trajen sad pri udeleženkah tečaja in to pri vseh! Konečno izvršujemo tem potom svojo prijetno dolžnost, da se čg. župniku kakor tudi g. Warmuthu in vsej njegovi hiši za vso skrb in požrtvovalnost, posebno pa gospodični Milki Hartmanovi za njeno prizadevanje, nje veliki trud in temeljiti pouk, kakor tudi za njeno potrpežljivost z udeleženkami kuharskega tečaja prav iskreno zahvaljujemo in ji želimo v njenem težavnem poklicu prav mnogo posla, opravka, dela in uspeha. Skrb koroških Slovencev pa bodi, da se ta naša želja izpolni.

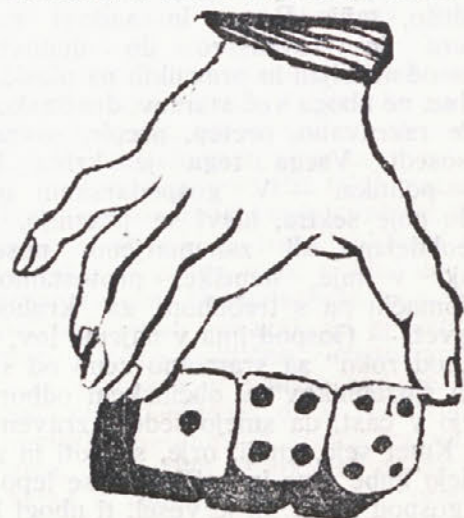
ZA NAŠO DECO

O Veliki noči.

Poslušajte, bralci mali, kaj so danes meni dali moja ljuba dobra mama, ko sva bila v sobi sama. Stvarca ta je vsa okrogla, da bolj biti bi ne mogla; barve zgoraj je rumene, lepše ne poznam nobene. Slastno to je narejeno, znotraj še celo medeno; jamo pa ima po sredi. „Čudna reč — kaj je, povedi!“ To igrača ni nobena, je povitica pečena. Dober — dober je ta spaček, saj je vendar moj kolaček!

Igra s kockami.

Izvajalec nastopne igre s kockami izjavi navzočim, da lahko s palcem in kazalcem dvigne z mize tri kocke, jih nekaj časa drži (glej sliko!), potem srednjo kocko izpusti, da pade na mizo, a ostali dve krajni kocki obdrži

med prsti, ne da bi se dotikali. Izvedba te spretnosti se zdi vsem navzočim nemogoča, zato se ti tudi silno začudijo, ko vidiš, da se je „čarovnija“ res posrečila. Uprizoritev pa je zelo enostavna. Izvajalec si mora, ne da bi ga drugi videli, namazati z malo količino arabske gume mesti na prstih, kjer prime. Obe krajni kocki se tako primeta na prsta. Zato je tudi treba dalje časa držati obe kocki, da se guma malo posuši in dobro prime. Četudi končno gledalci doženejo zvižajo, vendar so prvi hip presenečeni, ko še ne poznajo „čarovnije“.

Vabilo

na

XVI. redni občni zbor

Živinorejske zadruga za Žitaro vas in okolico, registrirane zadruga z omejenim poročtvom, ki se vrši v nedeljo, dne 15. aprila ob 10. uri dopoldne v Društvenem domu v Žitari vasi v običajnim sporedom.

K polnoštevilni udeležbi vabi vse udeležence načelstvo.

Opomba: Do tega časa naj prijavijo vsi udi svojo živino za pašo, ker se bo po občnem zboru vzela tudi živina od nečlanov. Ako se prijavi dovolj živine, vzame Zadruga v najem tudi planino „Kočno“. Planinšina ostane kot lani. 40

Zanesljiv hlapec,

vajen vseh gospodarskih del in strojev, se sprejme v stalno službo v župnišču. Ponudbe z navedbo dosedanjih služb na upravo lista. 41

Organist,

dober pevec in vodja zborov, želi svoje dosedanje dolgotrajno mesto premenjati. Priporoča se za novo službo. Naslov pove uprava lista. 42

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Gozdanjah, registr. z. z. n. z., ki se vrši dne 15. aprila 1928 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih pri p. d. Najbirtu na Gozdanjah s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Naknadna odobritev zlate bilance za leto 1926 ter sprejetje iste.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1927.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Poročilo načelstva.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi načelstvo. 39

Inserirajte v Koroškem Slovencu!